

א) ערכין כט: [ע"ש],
ב) לעיל לג. לקמן קט"ו,
ג) ערכין כה: ד) לעיל
ה) [ע"ש] כג: ו) ס"א
ז) ט) תענית כה: ח) ס"א
ט) חז"ל

הגהות הב"ח

א) גמ' אצל הובא דליכא
תבואה סלקא: ב) רש"י
ד"ה הא איכא וכו' ידידיה
גמס הס"ד וכו' מ"ה
סלקא ליה: ג) רש"י
ד"ה אלא וכו' דאי אמרת
שבטמא דמכת מדינה:
ד) כמ"ד כי אישתדוף
רובא: ה) ד"ה מתיב וכו'
רוח גבורה כ"ל: ו) וזאת
ג' נמקט:

מוסף רש"י

אינו עולה לו מן
המונין. השמי שנים דהא
שני תבואות כתיב, שמי
שנים הראויין לתבואה
תשהה עד לוקח (ש"כ)
אפקעתא דמלכא
היא. מות המלך (ש"כ)
דמתין עדי דומי
בקרבייהו. ר' מנשה
דוסא הווי ליה הני עמי,
אמרו ליה קא מפסין עין
(ש"כ) אמר אי קא מפסין
ניכלנהו דובי (דובים חאכסין
בשדות) וזי לא כל דהא
ומדא מתיב לאורחא דובא
בקרבייהו. לאורחא אינו כל
הלא ומדא דובא בקרבייהו
(תענית כה: ורש"י).

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קו.

עין משפט גד מצוה

לו א מיי פ"ח מהל'
שכירות הלכה ה סגנ
עשין פט טו"ש"ע ח"מ ס"י
שכ טע"ף ב:
לו ב ג מיי שס טו"ש"ע
שס טע"ף א:
לח ד מיי פ"ח מהל'
ויזיל הלכה י:
ל"ט ה מיי פ"ד מהל'
ערכין הלכה ו:
ז ו מיי פ"ח מהל' מהלכות
שכירות ה' ה סגנ
עשין פט טו"ש"ע ח"מ ס"י
שכ טע"ף ב:
ז ו מיי פ"ח מהל' שכירות
הלכה ח טו"ש"ע ח"מ ס"י
ל"ט טע"ף ב ופי' שג
טע"ף ז:

תורה אור השלם

- 1 ויתגור אומר ויקם לך
ועל דרבך נגה אור:
א"כ כב כח
2 ויאמרו אל דרבך
הקביא תפל נא תתקנתו
לקבך והתפלל בעדך
אל ?? אליהך בעד כל
השארית הזאת פי
בשארנו מעט מהרבה
באשר עיניך ראות
אתנו: ירמיהו מב ב
3 במספר שנים אחר
היזבל תקנה מאת
עמיתך במספר שני
תבואת ימך לך:
ויקרא חז טו
4 לא יבשו בעת רעה
ובימי רעבון ישבעו:
ההלים לו יט
5 גם את הארי גם הדוב
הבה עבדך והיה
הפלישתי הערל הזה
באחד מהם פי דרף
מערכת אלהים חיים:
שמואל א יז לו

אי הוית חוית לאשתוירי דף הוי משתייר דף מרנפשיך. גבי חוכר
איכא למימר הכי דאפילו יפטור אותו המחכיר מלינת חכירותו
הכי לא נשמיר כלום דנשדף כל השדה איירי והא דקמתי מנכה לו
לישנא קלילא נקט אי נמי נשאר קמא בשדה לא חשיב שיעור
המעט הנמנאל לענין שיהא קורא
כי נשארנו מעט מהרבה כיון ששום
שדה לא פלט מהפסד מרובה אצל
מחכיר שגוף הקרקע שלו וממנו יש
לו לקבל חכירותו כדאמר לעיל
מארעאי קציעינא יכול המחכיר לומר
לחוכר כי נשארנו מעט מהרבה והרי
נשאר לי חכירותי מה שקצצתי עמך
בכך וכך כוונתו: **א"ל** מעתה
שביעית תעלה בו'. תימה מאי אלא
מעטת בללו הכי תקשה אצרימתי
אמאי אין שביעית עולה מן המניין כיון
ללא דמי לשני אליהו וי"ל דשפיר
קאמר אלא מעתה דאי אמרת ו
דמכת מדינה לא חשיב אלא דומיא
דשני אליהו אמי שפיר דהוה תלין
טעמא דמה שזו השדה אינה ראויה
לתבואה לא מיקרי שני תבואות והיינו
כי ליכא תבואה צעולם כגון שני
אליהו אצל יש תבואה צעולם חשיב
שדה זו ראויה לתבואה אף על גב
דאישתדוף רובא דבאגא אצל שביעית
ודאי אף על גב דאיכא תבואה בחו"ל
שדה זו אינה ראויה לתבואה כיון
שיא צארך אצל השתא דלאמר כי
(י) אישתדוף רובא דבאגא הוה מכת
מדינה ולא חשיבא שדה זו ראויה
לתבואה ופ"י הכי גזירת הכתוב
הוא כיון דליכא תבואה צעולם עולה
לו מן המניין א"כ אפי' שביעית נמי
ומשני שביעית אפקעתא דמלכא הוא
ואי אפשר להיות תבואה צארך צהיתר
כלל ולהכי לא מקרי שנת תבואה
אצל שנת שדפון דאע"ג דהוי מכת
מדינה אי אשתדוף רובא דבאגא
חשיבא אפשר להיות זה תבואה כיון
שג' בחו"ל בשום מקום צעולם כי
באפשר להיות זה תבואה מיקרי
שנת תבואה ובשנים כשני אליהו
חשיב כלל אפשר להיות זה תבואה
כיון דבשום מקום ליכא:

מתיב רב ששת רועה שהיה
רועה עדרו בו'. תימה
אמאי לא פריך ממנתינן דהפועלים
(לעיל דף כג:): דתנן הארי והדוב הרי
זה אוסר ואמאי נימא אילו נלחם בהם
הוה מקיים ציה גם את הארי וי"ל
דהתם כיון שהיה שם ולא צא לו
רוח גבורה אין יכול לומר דהוה
מקיים ציה אצל הכא שלא היה שם
ללמא אי הוה התם היה צו רוח
(י) וגבורה ודעת להלחם והוה מקיים
ציה גם את הארי כו':

לניסא וזמא מיהא חויא קשיא.
תימה מאי קשיא הא אמרן
לעיל דכי אמר ליה זרעה חמיין וזרעה
שערי ואשתדוף דמזי אמר ליה אי
זרעמה חמיין הוה מקיים צי ותגור
אומר ויקם לך וכ"ש שכלל זרעה כלל
דליכא הוכחה שהיה ראוי להשתדף
וי"ל דשמואל מיייר כגון שאמר
ליה זרע כל מה שתמצא דהשתא
הוא תפלתו של זה שיליח כל מה
שמפלט על זמן אחד של חמיין:
וקיימא

מאי. מי אמרינן ארבע שדות שסביבומיה לא נשדפו או דלמא
אמר ליה אילו היו זרועות תבואה אף הן נשדפו: זרע אחר מאי.
אם תמנאל לומר אספקתא לאו הפסקה היא משום דלאו בכלל
גזירת פורענות התבואה הוא דלאמר ליה אילו תבואה הואי איהו
נמי אישתדוף זרע אחר מי הוי
הפסקה: ותגור אומר. מה שתבקש
מן היוצר יעשה ואני לא בקשתי מן
השמים בתחילת השנה שיליחני
בשעורים אלא בחמיין: כל שדופי.
כלל מקום שהן: לפד. מולך: כולו
ארעסיה. ופ"י ישנן צבקה אחרת:
היפה שנת שדפון. גבי מוכר צומן
שהיוצב נהג שאינו מותר לו לגאול
פחות משתי שנים תנן ליה צערין
(דף כט:): או שנים לשני אליהו.
שלא ירדו גשמים: אינו עולה לו מן
המנין. שמי שנים: הא איכא תבואה
דבוכסא אחריסי. אע"ג דההוא באגא
אישתדוף אמרינן לתא ידידיה (מזל
ידידיה) גרס (י) וסלקינן ליה מגרע
דמניס מה שמגיע לשנה אחת כאילו
היו זה פירות: שיש זהו תבואה.
בשום מקום חלרץ: אפקעתא
דמלכא. המלך ציטלו מלזרעה והרי
היא כמו שאינה ולא קראה הכתוב
לישראל שנת תבואה: אלא מעתה.
אי כמאן דליתה: לא טענה לו בגזירות.
מקדיש שדהו וצא לפדותו שנתן לו
הכתוב פדיון בתחילת היובל חמשים
שקל כסף (ויקרא ט) ואם אחר היובל
ותשק לו הכהן וגו' ונגרע מערךך
(שס) שנים שעצרו הוא מגרע מן
החשבון כמה שמגיע להם ונתן כמה
שמגיע לשנים הצאות. וכיון דבשביעית
כמאן דליתנהו למנה הן נמנות לפחות
את הפדיון דתנן נתן סלע ופונדיון
לשנים הצאות שזהו החשבון המגיע
לכל שנה בשאתה מחלק חמשים
סלעים למ"ט שנים נמנאלו שביעיות
מועילות לגרע הפדיון דאי מדלית
שבע שמיטות ותחלק חמשים סלעים
למ"ט שנה מגיע לכל שנה קרוב
לסלע ודינר: למשטח ציה פירי.
הלך סלקא ליה דגזי פדיון שדה
אחמה לא כתיב שני תבואות: לא
שנו. אם מכת מדינה היא מנכה
לו: אצל לא זרעה. ואשתדוף
רובא דבאגא לא מנכה ליה: רבי
מנינא בן דוסא במסכת תענית:
פעס

מאי זרע אחר מאי חיטי לגבי שעורים כורע
אחר דמי או לא כל העולם כולו בשדפון
ושלו בירקון אי נמי כל העולם כולו בירקון
ושלו בשדפון מאי תיקו אמר ליה זרעה
חיטי ואזל הוא וזרעה שערי ואשתדוף
רובא דבאגא ואשתדוף נמי הנך שערי
דיליה מאי מי אמרינן דאמר ליה אילו
זרעתה חיטי הוה נמי משתדפא או דלמא
מצי אמר ליה אילו זרעתה חיטי הוה מקיים
בי ותגור אומר ויקם לך מסתברא דאמר
ליה אי זרעתה חיטי הוה מקיים בי ותגור
אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור נשתדפו
כל שדותיו של מחכיר ואשתדוף נמי הא
בהדיהו ולא אשתדוף רובא דבאגא מאי
מי אמרינן כיון דלא אשתדוף רובא דבאגא
לא מנכי ליה או דלמא כיון דאשתדוף
כולהו ארעתיה מצי אמר ליה האי משום
לתך דירך הוא דהא משתדפו כל שדותיך
מסתברא דאמר ליה אי משום לתאי דידי
הוה משתייר לי פורתא כדכתיב: כי נשארנו
מעט מהרבה נשתדפו כל שדותיו של חוכר
ואשתדוף רובא דבאגא ואשתדוף נמי הא
בהדיהו מאי מי אמרינן כיון דאשתדוף
רובא דבאגא מנכי ליה או דלמא כיון
דאשתדוף כולהו ארעתיה מצי אמר ליה
משום לתך דירך הוא דהא משתדפו כל
שדותיך מסתברא דאמר ליה משום לתאך
הוא אמאי הכא נמי נימא ליה אי משום
לתאי דידי הוא הוה משייר לי פורתא דהוה
מקיים בי כי נשארנו מעט מהרבה משום
דאמר ליה אי הוה חזית לאישתיורי לך
מידי הוה משתייר לך מדנפשיך מיתבי
היתה שנת שדפון וירקון או שביעית או
שהיו שנים כשני אליהו אינו עולה לו מן
המנין קתני שדפון וירקון דומיא דשנים כשני
אליהו מה שני אליהו דלא הוי תבואה כלל
אף הכא נמי דלא הוי תבואה כלל אבל (י)
דאיכא תבואה סלקא ליה ולא קאמרינן מכת
מדינה היא אמר רב נחמן בר יצחק שאני
התם דאמר קרא ³במספר שני תבואות
ימכר לך שנים שיש בהן תבואה בעולם אמר ליה רב אשי לרב כהנא
אלא מעתה שביעית תעלה לו מן המנין דהא איכא תבואה בחוצה לארץ
אמר ליה שביעית אפקעתא דמלכא היא אמר ליה מר זוטרא בריה
דרב מרי רבינא אלא מעתה שביעית לא תעלה לו מן הגזירות אלמה
תנן הנותן סלע ופונדיון לשנה אמר ליה שאני התם דחויא למישטמא
בה פירי אמר שמואל לא שנו אלא שזרעה וצמחה ואכלה חגב ויבל לא
זרעה כלל לא דאמר ליה אילו זרעתה הוה מקיים בי לא יבשו בעת רעה
ובימי רעבון ישבעו מתיב רב ששת רועה שהיה רועה והניח עדרו ובא לעיר
ובא זאב וטרף ובא ארי ודרס אין אומרים אילו היה שם היה מציל אלא אומדין
אותו אם יכול להציל חייב ואם לאו פטור ואמאי נימא ליה אי הוית התם הוה
מקיים (י) בי גמ' את הארי גם (את) הדוב הכה עבדך משום דאמר ליה אי הוית
חזית לאיתרושי לך ניסא הוה איתרושי לך ניסא (כ) כר' חנינא בן דוסא דמתין
עזיז דובי בקרבייהו ונימא ליה נהי דלניסא רבה לא הוה חזינא לניסא זומא
חזינא

לא מצי למימר הוה מקיים צי ותגור אומר ויקם לך דבסתמא לא היה מקבל הקדוש ברוך
שזרע אם לא שיעשה לו נס ולא קאמר לעיל הוה מקיים צי ותגור אומר אלא לפי